

1.12.2014. ---

Републички завод за заштиту културно - историјског и природног наслеђа Републике Српске припремио је Студије за проглашење пет вриједних спелеолошких објеката у категорији „споменик природе“. То су Гирска пећина, Велика пећина, Пећина под липом, пећина Ледењача и пећина Кук.

Гирска пећина је смјештена на сјевероисточним падинама планине Озрен, општина Соколац.

Представља хидролошки активну пећину изворског типа са пространим главним каналом и три споредна канала укупне дужине 1 300 метара. Основна вриједност пећине је у богатом пећинском накиту, који је остао очуван у изворном облику. Пећински стубови у главном каналу достижу пречник и до 3 метра, а канал је испуњен и саливима, коралним накитом, сталактитима и драперјем. Споредни канали су такође богати пећинским накитом, који је на појединим мјестима толико развијен да преграђује канале.

Велика пећина је са укупном дужином од 2800 метара једна од најдужих пећина у Републици Српској. Налази се у карстној превлаци Љут која одваја Фатничко од Дабарског поља, између Билеће и Берковића. У истом спелеолошком систему налази се и јама Звонуша дубине -112 метара. Спелеоморфолошки, пећина се састоји од од великих пространих канала које одвајају два сужења. Већа концентрација пећинског накита забиљежена је у највећој и највишој дворани „Е“ гдје су формиране бигрене каде бизарних форми и интересантних облика. Велика пећина је хидролошки активна, са два језера која су станиште риба гаовица.

Пећина под липом на територији општине Соколац, у близини села Кадића брдо је значајна као археолошки локалитет. Палеолитски гравирани цртежи на улазу у пећину су, према доступним подацима, најстарији на простору Републике Српске и Босне и Херцеговине. Откривен је и богат археолошки материјал – камене алатке и оруђа, артефакти из палеолита. Истраживања су показала да је прачовјек насељавао овај простор у дугом временском периоду и ово палеолитско налазиште је од прворазредног значаја не само за РС и БиХ, него и за југоисточну Европу. Испред отвора су пронађени и остаци пећинског медвједа.

И пећина Ледењача у Миљевини, територија општине Фоча је значајна прије свега због археолошке вриједности. Процјењује се да гравирани цртежи потичу из Бронзаног доба. Цртежи, који су смјештени на сјеверној и јужној страни улаза, рађени су на два начина: гравирањем урезаних линија и пунктирањем група ситних тачкица. Постоје различита тумачења цртежа, од оних да су у питању фалуси, врсте примитивних алатки или крајње поједностављени људи.

Пећина Кук смјештена је у клисури ријеке Бистрице, Сијерачким стијенама, између Калиновика и Фоче. Састоји се од неколико канала развијених у два нивоа укупне дужине 688 метара. Кресе је разне форме пећинског накита: сталактити, сталагмити, саливи, пећински стубови. Представља изузетно значајан палеонтолошки локалитет. Пронађени су остаци костију пећинског медвједа (*Ursus spelaeus*) за које се испоставило да су најстарији остаци пећинског медвједа на простору Републике Српске и Босне и Херцеговине, старости између 36 000 и 40 000 година.

Према одредбама Закона о заштити природе ("Службени гласник Републике Српске" бр. 20/14) заштићено природно добро у категорији "споменик природе" актом проглашава Скупштина јединице локалне самоуправе уз сагласност Министарства за просторно уређење, грађевинарство и екологију, или у изузетним случајевима, Влада на приједлог Министарства за просторно уређење, грађевинарство и екологију